

מיכאל שלנברגר וטד נורדהאוס מהתנועה הסביבתית באמריקה עוררו סערה בגילוי דעת לפני כשנה (על כך בכתבתו של ד"ר נועם גרסל, עמוד 3), ואילצו את "הירוקים" ברחבי העולם, שנכשלו בהובלת מאבקים רבים, לעשות חשבון נפש נוקב. השניים דוגלים בקידום רעיון סביבתי באמצעות שיתופי פעולה עם בעלי עניין נוספים ולא עוד התעלמות מבעלי עניין רלוונטיים לנושא, דוגמת ארגוני עובדים, איגודים מקצועיים ועסקים מובילים. שיתופם של אלה בתהליך יהפוך, לדעתם, את השינוי הסביבתי למנוף לשינוי חברתי וכלכלי.

ברור לכל כי בעולם הפוליטי אי אפשר להסתפק בעמדה מוסרית, צודקת ככל שתהיה, בלי ליצור תמריצים לכלליים וחברתיים שיכשירו את הקרקע הציבורית למקבלי ההחלטות. ומכיוון שנושאים סביבתיים רבים הם כלכליים בבסיסם, על התנועה הסביבתית לפעול ולהתנהל גם בשפה זו. כך לדוגמה עולה מתוך המחקר על הפיכת זבל אורגני לקומפוסט תוך ייצור רווח כלכלי משמעותי (עמוד 2) וכך גם עולה מתוך ניתוח העלות והתועלת של תדלוק בגז בכלי רכב פרטיים (עמוד 4). אין ספק כי התנועה הסביבתית בארץ ובעולם משנה את פניה בהבינה כי הראייה הצרה, אשר אינה מזהה ומשתפת את כל בעלי העניין בנושא, אינה נכונה ואינה מניבה תוצאות.

חודש טוב!

תוכן הענינים

- 2 עמוד..... סביבה וחברה
- 3 עמוד..... תחבורה ותעופה
- 4 עמוד..... מוצרים, מגמות ותהליכים
- 5 עמוד .. גזי חממה, אנרגיה ושינויי אקלים
- 6 עמוד מחויבות, שקיפות ודיווח
- 7 עמוד..... חקיקה ופסקי דין

ארועים סביבתיים בחודש הקרוב

22/3/06 - **כנס שדה בוקר לטכנולוגיית מים 2006**

מכון צוקרברג לחקר המים

6/4/06 - **יום העיון השנתי לחינוך סביבתי במערכת החינוך**

המרכז לאוריינות סביבתית, המכללה האקדמית בית ברל

אסיף-אסטרטגיות בע"מ עוסקת ביזמות ופיתוח עסקי המטמיעים מחויבות לסביבה וערכים חברתיים. אנו מתמחים בבניית אסטרטגיה ובתהליכים ייחודיים בהם טרם התגבשה תורה סביבתית-עסקית סדורה: בניהול סביבתי, בבניית שקיפות, דיווח ודיאלוג ציבורי, בבדיקת טכנולוגיות והשקעות ובהכוונת מחקר, פיתוח מוצרים ושירותים ובשיווק "ירוק".

בין לקוחותינו נמנים: אגד, נשר תעשיות מלט ישראלים, רשות שדות התעופה, דן – תחבורה ציבורית, מעבדות שרון, משרד התשתיות הלאומיות, המשרד לאיכות הסביבה ואחרים.

פרטים נוספים באתר אסיף-אסטרטגיות בע"מ: <http://www.assifstrategies.com/>

סביבה וחברה

רץ מרתון בהונג-קונג נהרג בשל ערפיח

מארגני מרתון הונג-קונג, שנערך ביום ראשון האחרון, לא לקחו ברצינות את אזהרת המשד לאיכות הסביבה מפני עריכת תחרויות ספורט בעיר הסובלת מתנאי ערפיח קשים. התוצאה: הרוג אחד ו-21 רצים שנזקקו לטיפול רפואי, אחד עדיין מאושפז במצב קריטי.

ריצת המרתון המסורתית, שמשכה השנה מספר שיא של 40 אלף משתתפים, נערכה בתנאי זיהום אוויר קשים, אפילו יחסית לעיר הידועה בערפיח האופף אותה דרך קבע. למעשה ביום הריצה נמדדו נתוני הזיהום הגבוהים ביותר בחצי השנה האחרונה. רצים רבים התלוננו כי הערפיח היה כה כבד שהם לא יכלו לראות את גשר טסינג-מה, ציון דרך לאורך מסלול הריצה.

אירגון האתלטיקה של הונג קונג, האחראי על האירוע, טען כי רמת זיהום האוויר לא הייתה גבוהה בצורה המחייבת את דחיית האירוע או הוצאת אזהרה מיוחדת לרצים, אולם הממשלה הודתה אתמול כי הודעה מטעמה שפורסמה ביום המרוץ המליצה על הימנעות מפעילות גופנית בעיר המזוהמת.

<http://www.nrg.co.il/online/35/ART1/048/475.html>

רמת חובב תתנקה לקראת עיר הבה"דים

כבר יותר מעשר שנים, מנסים מומחים, גורמי תעשייה ומשרדי ממשלה למצוא פתרונות לבעיות זיהום האוויר וריחות השפכים שיצר אזור התעשייה רמת חובב, ופתרון קבע יעיל עדיין לא נמצא.

לשלב האחרון בטיפול בהשפעות הסביבתיות של אזור רמת חובב, נודעת חשיבות לאומית לנוכח תוכניתה של הממשלה להקים בצומת הנגב, 9 קילומטרים מאזור התעשייה, את "עיר הבה"דים" - מתחם צבאי גדול של בסיסי הדרכה. הצבא ומשרד הביטחון רוצים להיות בטוחים שהחילים שישו בו לא יהיו חשופים לזיהום סביבתי.

משהתבררה חשיבותו של פרויקט עיר הבה"דים, הודיע המשרד לאיכות הסביבה למפעלים על תנאים חדשים לרישיון העסק - כל מפעל יטפל בשפכיו בעצמו, ולא באמצעות בריכה מרכזית. המפעלים מצדם עתרו לבית משפט נגד התנאים החדשים וטענו שהשיטה הטובה ביותר היא טיהור השפכים והזרמתם לים. במקביל החלו העסקים להיערך והשקיעו בשלוש השנים האחרונות 800 מיליון שקלים בהקמת מתקנים שונים. במכתשים ובתרכובות ברום כבר עומדים מתקנים מוכנים לטיהור שפכים.

<http://news.walla.co.il/?w=5/851199>

מזבל לקומפוסט – רווח גדול למשק

ישראל תרוויח 566 מיליון שקל בשנה כתוצאה מהפיכת זבל אורגני לקומפוסט. כך עולה מחישוב שערך רועי פדרמן מהחוג למשאבי טבע וסביבה באוניברסיטת חיפה, שבדק את הכדאיות הכלכלית למיחזור הפסולת הביתית לקומפוסט.

החישוב שערך החוקר מתבסס על ההערכה כי מדי שנה ניתן יהיה למחזר בישראל כמיליון טונות פסולת אורגנית ביתית ו-1.44 מיליון טונות של זבל בעלי חיים.

תהליך הקומפוסטציה הוא תהליך פשוט הכרוך בעלויות נמוכות באופן יחסי שבסימו מתקבל קומפוסט, תוצר בעל ערך חיובי לחקלאות, שהשימוש בו מביא לשיפור מבנה הקרקע ולפוריותה וכן לעלייה ביבול. המחקר כלל פיתוח מודל הלוקח בחשבון את הפריסה המרחבית של מקורות הפסולת הביתית האורגנית, של מקורות זבל בעלי החיים, של מפעלי קומפוסטציה ושל מוקדי הביקוש החקלאי לקומפוסט.

"אחת ההמלצות החשובות העולות ממחקר זה היא שעל המשרד לאיכות הסביבה לקדם תקנות שמטרתן הפחתת שעור החומר האורגני המופנה לאתרי הטמנה. מדיניות זו, המתקיימת במדינות האיחוד האירופי, נכונה על אחת כמה וכמה בישראל, בה שעור החומר האורגני בפסולת גבוה", סיכם פדרמן.

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3218855,00.html>

פרויקט גנטי חדש בארה"ב: השפעות הסביבה על תחלואה

חוקרים במכון הלאומי לבריאות (NIH) השיקו פרויקט רחב מימדים במטרה לאתר את המשתנים אשר הופכים בני אדם רגישים לכמה מהמחלות הנפוצות ביותר, ואז לקבוע מה בסביבה-זיהום, התנהגות, תזונה-גורם להם להגיע למצב שיחלו במחלה.

בכדי לממן את הפרויקט מנסים החוקרים לגייס 60 מיליון דולר מחברות תרופות, בטענה ששיתוף פעולה של הממשל ועסקים הוא חיוני להאצת המחקר. החברה הראשונה לתרום הייתה פייזר, יצרנית התרופות הגדולה בעולם. במכון הדגישו כי גילויי גנים לא יהפכו לרכוש החברות שהשקיעו בפרויקט אלא יהיו זמינים לכל חוקר.

מרבית המחלות אינן נגרמות ממוטציה בגן יחיד, אלא משינויים דקים בקבוצת גנים בנוסף להשפעות סביבתיות. פרויקט זה ינסה לאתר את הדפוסים הגנטיים אשר הופכים אדם מסוים לרגיש - או מוגן מפני מחלות נפוצות כמו מחלות לב, אסטמה או אלצהיימר.

<http://www.enn.com/today.html?id=9846>

דיזל מפסולת פלסטיק

חברת טכנולוגיות סביבה הולנדית מתכננת לבנות 15 מפעלים אשר ייצרו דיזל (סולר) מפסולת פלסטיק ב-14 מדינות ברחבי באירופה. מנכ"ל חברת Envosmart אמר שהמפעלים יבנו בחמש השנים הקרובות בהשקעה כוללת של 200 מיליון יורו ויתבססו על טכנולוגיות ידידותיות לסביבה.

המפעל הראשון ייבנה בגרמניה ויפיק 38 מיליון ליטר של דיזל לשנה על ידי עיבוד 42,000 טונות פסולת פלסטיק. בחברה אמרו כי תהליך הייצור ילכוד את מרבית הגזים והנוזלים המזהמים, כך שתוצר הדיזל יהיה נקי סביבתית. הדיזל יוכל לשמש בכל מנוע דיזל סטנדרטי של משאיות, אוטובוסים, רכבות, סירות, ציוד כבד וגנרטורים.

<http://www.planetark.com/dailynewsstory.cfm/newsid/34956/story.htm>

כביש 6- עוד לא מאוחר להתחרט

בינואר 1970 הפגינו כמה מאות מחברי החברה להגנת הטבע בגבעת ההגנה שעל הכרמל, סמוך לאנטנה הגבוהה שמעל למחצבת חריבה, נגד הרחבת המחצבה ב-650 דונם נוספים. הרחבה זו הייתה אמורה לבוא על חשבון פארק הכרמל, שהיה עתיד לקום על הרכס הגבוה של הר הכרמל ושלוחותיו. באותם הימים הייתה מחצבת חריבה המקור העיקרי לחומר אבן למפעל המלט נשר, הסמוך לקיבוץ יגור.

בעקבות ההפגנה קיבלו מוסדות התכנון החלטה אמיצה לסגור בהדרגה את המחצבה, ובד בבד לפתוח מחצבות אבן חדשות בקרבת העיירה תמרה, שבמורדות המערביים של הרי הגליל. במסגרת הבדיקות הטכניות-כלכליות לשינוע החומר מהמחצבות למפעל, נבחנה גם חלופת הובלה ברכבת, על-ידי סלילת מסילה שתחבר את מפעל נשר לאזור תמרה; אך חלופה זו נפסלה עקב אי-כדאיות כלכלית. זה היה הרקע לקבלת

ההחלטה ולסלילת דרך מספר 70 מצומת יגור לצומת אבלים, היא אעבלין. דרך מספר 70, מצומת התשבי עד צומת אבלים, היא כיום כביש דו-מסלולי ודו-נתיבי ברמה טובה, למעט העובדה שכלל אינו ממוחלף, ולו במחלף אחד (צומת תשבי, צומת יגור, צומת כפר אתא, צומת סומך וכו'). הקמת שישה או שבעה מחלפים תחת הצמתים הנ"ל תשלש את קיבולת הכביש, והוא יכול לשמש, על נקלה, כנקז הצפון-מערבי לדרך מספר 6.

דניאל מורגנשטרן, כותב הכתבה אומר כי "לא ברור מה טעם יש בסלילת כביש 6 באזור זה, תוך העמסת עורק תחבורה נוסף ומיותר על המסדרון, הצר ממילא, של מישור החוף הצפוני - למעט גאווה מקצועית נטולת רסן של כמה מתכננים, יזמים, קבלנים ומנהלים בחברת חוצה ישראל. טרם מאוחר להודות שכביש 6 הוא טעות קשה בכל קנה-מידה לאומי ובכל אמת מידה מקצועית."

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3218770,00.html>

בקרב בתל-אביב: תחנות להשכרת אופניים

תושבי תל-אביב ומבקריה, הסובלים מדי יום ממצוקת חניה, ישמחו לשמוע על המיזם החדש של עיריית ת"א. על פי התוכנית יפוזרו ברחבי העיר תחנות להשכרת אופניים, שאמורות להקל על עומסי התנועה ולהפחית את זיהום האוויר בעיר.

בשלב הראשון אמורות לפעול כ-20 תחנות כאלה, וכל מי שיחפוץ בזוג יצטרך רק לגהץ את כרטיס האשראי שלו במערכת אלקטרונית מיוחדת, וזו תשחרר בתמורה זוג אופניים. כרגע מסתמן שעלות השכרת האופניים ל-24 שעות תהייה זולה מאוד, ותנוע בין חמישה ל-20 שקלים בלבד. "כל אחד יוכל להגיע לעיר באמצעות אוטובוס, רכבת או רכב פרטי, ולשכור אופניים כדי לנוע במרכזה בלי הוצאות גבוהות על חניה ובלי פקקים", מסבירה הדס שכנאי, חברת המועצה ממפלגת הירוקים, אשר יזמה את הפרויקט.

<http://www.nrg.co.il/online/35/ART1/041/156.html>

מוצרים, מגמות ותהליכים

עסקים בלונדון מקבלים ייעוץ סביבתי מהעירייה

קהילת העסקים בלונדון מקבלת ייעוץ מהעירייה בנושא הפחתת ההשפעה על הסביבה מבלי לפגוע ברווחיות העסק.

העירייה עורכת סדרה של שלושה סמינרים לעסקים, ונושאים המרכזיים הם פליטות מזהמים, רכישה בת-קיימא וייעול מבני המשרדים. ראש עיריית לונדון, קן ליוינגסטון, אמר בפתיחת הסמינרים: "לאיכות הסביבה בלונדון השלכות ישירות על השגשוג הכלכלי בעיר. נושאים כמו איכות אויר ירודה משפיעים על בריאות החיים והעובדים בעיר, ומשפיעים באופן ישיר על מידת המשיכה של לונדון כמקום לעשות בו עסקים או לבלות בו."

העירייה פרסמה מסמך אשר מכיל הנחיות בתחומים שונים, אשר שימוש בהן ייעל את העסק ויתרום לסביבה.

http://www.edie.net/news/news_story.asp?id=11069&channel=0

ועוד בבריטניה: Envirowise הפיקו מדריך לניהול משרד באופן יעיל כלכלית וסביבתית וגם מחשבון לבדיקת החסכון מייעול המשרד:

<http://www.envirowise.gov.uk/page.aspx?o=168867>

אמצעי ניטור חדש- יונים

להקה של 20 יונים אשר ישאו טלפונים סלולריים תשמש לניטור זיהום אוויר. היונים ישוחררו מעל סן-חוזה, קליפורניה, באוגוסט הקרוב. כל יונה תשא לווין GPS אשר מאפשר איתור, חיישני זיהום אוויר וטלפון סלולרי בסיסי. כמו כן, היונים ישאו מצלמות מזעריות סביב צווארן. הודעות טקסט לגבי איכות אוויר יישלחו חזרה בזמן אמת ל"בלוג" מיוחד של היונה הנושאת את המכשיר, יומן אשר זמין ברשת האינטרנט. מהצלמות הצמודות לצווארן ישדרו היונים תמונות מהאזור בו הן מעופפות.

<http://www.planetark.com/dailynewsstory.cfm/newsid/34815/story.htm>

המהפכה הירוקה מתה

לפני כשנה פורסם בארה"ב מסמך מרתק בשם "מות

הסביבתנות" (Death of Environmentalism) אשר הכה גלים בקהילה הסביבתית מעברו השני של האוקיינוס. ביקורות כנגד התנועה הסביבתית יוצאות חדשות לבקרים, אך ייחודו של גילוי דעת זה בכך ששני כותביו, מיכאל שלנברגר וטד נורדהאוס הם בשר מבשרם של הארגונים הירוקים, ואת המסמך הכינו בהזמנת קרנות פילאנטרופיות התומכות בעשורים האחרונים, בתנועה האמריקאית לשינוי חברתי וסביבתי. גילוי הדעת של שלנברגר ונורדהאוס כלל ניתוח מעמיק שבבסיסו טענה פרובוקטיבית – לירוקים היו לאורך השנים הישגים טקטיים, אבל בכל הנוגע למאבקים אסטרטגיים - הכלבים נבחו והשיירה עברה, במיוחד בתחום עסוקם העיקרי- התחממות כדור הארץ. בתחום זה התוצאות גרועות במיוחד, עם צריכת הדלק הגואה, רכבים גדלים והולכים ונזק גובר לבריאות ולסביבה.

מדוע נכשלו הירוקים מאמריקה במאבק האסטרטגי? לטענת שלנברגר ונורדהאוס הכישלון נובע מחוסר היכולת להרחיב את המאבק הסביבתי על מכלול ערכים רחב יותר. לטענתם, יש צורך ליצור שותפויות פוליטיות עם בעלי אינטרסים פרוגרסיביים אחרים, הן במשק האנרגיה והן בתעשיית הרכב האמריקאית. עוד בנושא- בכתבתו של ד"ר נועם גרסל, מנכ"ל אסיף- אסטרטגיות, שהתפרסמה ב-NRG.

<http://www.nrg.co.il/online/35/ART1/051/772.html>

פיתוח חדש – טיהור מים בזרם חשמלי

צוות מחקר מהאוניברסיטה העברית בירושלים פיתח תהליך טיהור מים חשמלי חדשני, שנרשם כפטנט עולמי. הטיהור מבוסס על נטרול המטען החשמלי השלילי הקיים בחלקיקים המזהמים, באמצעות הוספת יונים חיוביים. תוספת זו גורמת לחלקיקים המזהמים להתלכד לחלקיקים גדולים יותר, דבר המקל על הוצאתם מהמים על ידי שקיעה או סינון.

ביגוד לתהליכי טיהור המים שנעשו עד כה, בתהליך זה לא מעורבים חומרים כימיים. לדברי פרופ' אבנר עדין, אחד ממפתחי המוצר החדש שנקרא 'אפקטור', הייחוד בפיתוח הוא בשיפור יכולת הפרדת המזהמים שנוספים למים כשאלה הופכים לשפכים, או במסגרת טיפול במי ים, מים עיליים ומי באר. פרופ' עדין ציין כי הפטנט כרוך בעלויות אפסיות של אנרגיה.

<http://news.walla.co.il/?w=5/864406>

גזי חממה, אנרגיה ושינויי אקלים

בריטניה ויפן ישתפו פעולה להפחתת פליטות פחמן

המשרדים לאיכות הסביבה של בריטניה ויפן ישתפו פעולה בפרויקט מחקרי שמטרתו למצוא דרכים להגיע לחברה "דלת פחמן" (כלומר, דלה בפליטות גזי חממה) עד 2050. בין הנושאים הנדונים יהיו פתרונות טכנולוגיים ו"התנהגותיים" אשר דרושים להשגת המטרה. היוזמה תכלול שתי סדנאות בינלאומיות בנושא.

השרה לאיכות הסביבה בבריטניה אמרה כי שיתוף פעולה זה בין שתי המדינות יתרום להמשך שיתוף פעולה גם עם גופים בינלאומיים נוספים כמו הבנק העולמי והרשות הבינלאומית לאנרגיה. השרה הוסיפה ואמרה כי חיוני להעביר את המסר כי על כולם לצמצם באופן דרמטי את פליטות גזי החממה ולמצוא פתרונות מציאותיים כך שלאנשים שיחיו ב-2050 יהיו מקורות אנרגיה בני-קיימא ואורח חיים דל-פחמן.

<http://www.greenconsumerguide.com/index.php?news=2997>

קליפורניה: מונה אנרגיה יראה לצרכנים את העלות

בקליפורניה החליטו להתקין מונים "חכמים" לצריכת אנרגיה בכל הבתים במדינה. המונים הם למעשה מיני-מחשבים אשר מתקשרים עם מרכז המידע של המתקנים אשר מספקים אנרגיה לצרכן, וכך מספקים מידע בזמן אמת לגבי כמה חשמל הצרכן צורך באותו רגע וכמה זה עולה לו, לפי התעריף הנוכחי לשעת הצריכה הספציפית.

מחירי החשמל הם משתנים: בשעות השיא כמו אחר-צהריים בסופי שבוע, כשביקוש החשמל גבוה, תעריף החשמל גבוה. לעומת זאת, בשעות הלילה, כשהביקוש נמוך, גם התעריף נמוך. כאשר הצרכן רואה בדיוק את המחיר בכל רגע ורגע, הדבר מאפשר לו לבחור בחוכמה את השעות הנכונות להפעלת מכשירים חשמליים כמו מכונת כביסה או מדיח כלים וגם גורם לו לחשוב שנית האם הצריכה החשמלית שלו סבירה. כאשר הצריכה היא כה מוחשית בכל רגע ורגע, מרבית האנשים יחשבו פעמיים לפני שיפעילו מכשירים מיותרים.

כך, הצרכן משיג חסכון כלכלי ניכר והמדינה משיגה פחות עומס על תחנות הכח בשעות השיא.

<http://www.climateark.org/articles/reader.asp?linkid=51935>

תדלוק בגז – רווח נקי

בכל דיון בנושא ההנעה בגז אל מול הנעה בבנזין עולה שאלת הכדאיות הכלכלית. לשם כך לקחו ב-NRG דמות פיקטיבית, מר ישראלי, ובחנו בשבילו את החלופות. מהבדיקה עולה כי המעבר להנעה בגז חוסך לישראלי 468 ש"ח מדי חודש, שהם 5,610 ש"ח בשנה.

אך חישוב זה אינו מביא בחשבון את עלות ההתקנה. עלות התקנת מערכת הנעה בגז הינה 9,200 ש"ח (כולל מע"מ). כלומר משך החזר ההשקעה הינו כשנה ושבעה חודשים (ההשקעה חלקי החסכון השנתי). אם לוקחים בחשבון כי הנהג הישראלי מחזיק ברכבו במשך ארבע שנים בממוצע (על פי נתוני הלמ"ס), הרי שמדובר בשנתיים וחצי של חיסכון נטו על הוצאות התדלוק. כדי להגביר את המוטיבציה למעבר למערכות גז מציעים בחברת Greendrive לפרוש את התשלום על המערכת על פני 36 חודשים. בצורה זו התשלום החודשי על ההתקנה עומד על 256 ש"ח, החסכון בהוצאות התדלוק הוא 468 ש"ח - כלומר מר ישראלי יגלה מדי חודש 212 ש"ח עודפים בחשבון הבנק שלו.

את החישוב המלא תוכלו למצוא בכתבה-

<http://www.nrg.co.il/online/16/ART1/041/862.html>

אפקט החממה פוגע גם בצמחים

ממחקרים שנעשו בשנים האחרונות נתברר כי ככל שהטמפרטורה חמה יותר, כך פולטים הצמחים כמות רבה יותר של פחמן דו חמצני בנשימתם. הצמחים מטמיעים בשעות האור כמות רבה יותר של פחמן דו חמצני מאשר הם פולטים בנשימתם במהלך היממה, אולם היחס הזה הולך וקטן ככל שהטמפרטורה עולה. אין זאת אומרת שהצמחים תורמים לאפקט החממה, משום שעדיין צורכים הם כמויות פחמן דו חמצני רבות יותר מאשר הם פולטים, אבל הולכת ונעשית ברורה הידיעה שאין להסתמך על הצמחים בכדי לטהר את האטמוספירה מגזי החממה, וכי על האדם מוטלת החובה לצמצם את הפליטה.

כמו כן, נמצא כי בעשרים השנים האחרונות משתלטים הצמחים המטפסים על היערות הטרופיים. אחת ההשערות מייחסת תופעה זו לעליית הטמפרטורה. סברה זו גורסת כי טמפרטורה גבוהה מאפשרת תנאים משופרים יותר להתפתחות הצמחים המטפסים. ככל שהם מתעבים ומתארכים, כך יורדת מסת העלווה של עצי היער, ולפיכך פוחתת כמות הפחמן הדו חמצני שמוטמעת על ידם. לזאת יש, כמובן, השלכה ישירה על התחממות פני כדור הארץ.

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3211287,00.html>

מחויבות, שקיפות ודיווח

מה יש בקפה שלך?

בשנים האחרונות ירדו מחירי הקפה בעולם לשפל שלא נודע כמותו. מגדלי קפה - 25 מיליון עובדים בקולומביה, בווייטנאם, בברזיל, בהודו - סובלים מעוני חמור שהולך ומעמיק. כשאנחנו שותים ספל קפוצ'ינו בבית קפה, רק שיעור זעיר מהתשלום - אפסי כמעט - הולך למשפחות שעובדות בגידול הפולים (מקילוגרם פולי קפה שמחירו לצרכן 26 דולר, יקבלו המגדלים לא יותר מ-14 סנט). זה משאיר את המגדלים כמעט בחוסר כל. הרשתות והחברות מרוויחות הון עתק ואילו אצל המגדלים הכסף אינו מספיק לחינוך הילדים, לתרופות בסיסיות ולתזונה ראויה. אם כך, כיצד מיישבים את הסתירה? שוק הקפה הנה משגשוג או סובל משפל?

לכאורה התשובה טמונה ברעיון שעומד מאחורי המותג "קפה בסחר הוגן" (Fair Trade Coffee), שהגיע באחרונה לישראל מאירופה ומאמצות הברית. ברשת בתי הקפה "אילן" התחילו לפני כחודשיים להשתמש למכירה קפה שנושא את התווית "סחר הוגן". זהו קפה שכל ייחודו בערך החברתי שלו: מובטח כי המגדלים של הפולים האלה, שנקלו ונארזו להנאתנו, אינם מנוצלים באופן מחפיר. הם זוכים לתשלום הוגן בעבור התוצרת שלהם, שמספיק להם לצורכי הקיום הבסיסיים.

<https://www.haaretz.co.il/hasite/pages/ShArtPE.jhtml?itemNo=685889&contrassID=2&subContrassID=7&sbSubContrassID=0>

מדינת ניו-יורק נגד הממשל הפדרלי

מדינת ניו יורק הגישה תביעה כנגד הרשות להגנת הסביבה בארצות הברית, מאחר ולא חשף את רמת זיהום האוויר אותה פולטים יצרני צבע. התובע, עורך הדין אליוט ספיצר, אמר כי המידע הכרחי למדינה, על מנת שתוכל לאכוף חוקים סביבתיים. ספיצר הוסיף כי פירסום המידע מתחייב בחוק חופש המידע האמריקאי וחוק האוויר הנקי. "לאחר שכל פניותינו לחשוף את הנתונים נדחו בשנתיים האחרונות, לא נותר לנו ברירה אלא לתבוע את הממשל, בגין החזקת המסמכים בניגוד לחוק", אמר ספיצר.

<https://www.haaretz.co.il/hasite/pages/ShArtPE.jhtml?itemNo=685889&contrassID=2&subContrassID=7&sbSubContrassID=0>

מפה "ירוקה" לירושלמים

בשנה האחרונה עבדו אנשי החברה להגנת הטבע בירושלים יחד עם עמותת ירושלים בת קיימא על מפה אינטראקטיבית שתתן כל כתובת ירוקה בעיר. בין הקטגוריות שניתן למצוא על המפה נמצאות חנויות יד שנייה, מסעדות צמחוניות, גינות קהילתיות, יער ציבורי, מעבר חיות בר ואפילו עצים מיוחדים ואתרי פריחה.

מאחורי כוונת מחברי המפה עומד עקרון אחד-להגביר את המודעות הירוקה באמצעות "דפי זהב" ירוקים, אלא שבמקום לתת לאצבעות ללכת, יוכלו תושבי העיר לצעוד או לרכב באופניים אל האתרים.

"הרעיון עלה לפני 10 שנים בוועידת כדור הארץ, שבה חולקה המפה הירוקה הראשונה וכיום כבר למעלה מ-300 ערים כבר לוקחות חלק בפרויקט". מסביר עמי גרינר, רכז צוות המפה הירוקה של החברה להגנת הטבע: "אנחנו לוקחים וממפים את כל המשאבים הסביבתיים והחברתיים, מתוך רצון להראות את הירוק המצוי ואת החזון הירוק בעתיד. בירושלים יש כיום 180 נקודות של טבע עירוני ורק אחת היא שמורת טבע, כל השאר הן נקודות שלא כל כך מוכרות לציבור ולכן אם הוא יכיר אותן המודעות תגבר".

<http://www.nrg.co.il/online/35/ART1/047/510.html>

ארגון צרכני חדש - "אמון הציבור"

גלית אבישי, לשעבר מנכ"ל המועצה לצרכנות, השיקה ארגון מתחרה למועצה, בשם "אמון הציבור". מדובר בארגון ללא מטרת רווח שנועד לבנות תשתית להסדרת תחום הצרכנות בישראל, תוך חשיפת מידע צרכני לציבור.

עיקרון הפעילות של "אמון הציבור" הוא החתמה של חברות גדולות במשק על אמנה צרכנית, הכוללת שורה של עקרונות וכללים צרכניים, אליהם הם מתחייבים. הכללים מיועדים להגן על הצרכנים בכל שלבי הקניה של מוצר, לרבות השירות שניתן לצרכנים לאחר הקניה. בין הכללים: עמידה בדרישות החקיקה הצרכנית, הוגנות בפרסום, הגנה על הפרטיות, מתן יחס הוגן כלפי תלונות צרכנים ועוד.

כל חברה שחתמה על האמנה, מעניקה ל"אמון הציבור" הסכמה לבדוק את התנהלותה באופן שקוף, ובתמורה מקבלת ממנה תו תקן צרכני.

<http://www.nrg.co.il/online/16/ART1/046/900.html#comm>

חִקִּיקָה וּפְסָקֵי דִין

את העדות העיקרית לגבי התנהלות האיגוד מרגע פרוץ המשבר סיפק מנכ"ל המשרד לאיכות הסביבה בעת האירוע, שמוליק הרשקוביץ. "ההתרשמות שלי הייתה שמדובר בעצם בתקלה שלא יגוד אין פתרון עבורה. גם עו"ד מיקי מזר, יו"ר האיגוד, וגם גדעון זץ, המנכ"ל, אמרו שהם לא יודעים מה לעשות, צריך לבדוק וצריך זמן, וזה לא היה מקובל עליי", סיפר הרשקוביץ, "הם לא רצו מלכתחילה להתמודד עם זה... אני לא ראיתי בעמדה שלהם גישה רצינית, או 'ראש גדול'... אין לי ספק שזה מצב לא ראוי, כשעומדים בפני שוקת שבורה".

את הצבע האמיתי בדיונים עד כה סיפקו פרקליטי הנאשמים שניסו ככל יכולתם לקעקע את אמיונותו של הרשקוביץ. "מדוע הופסקה עבודתך במשרד לאיכות הסביבה?" שאלו הפרקליטים ורמזו לכך שעבודתו של הרשקוביץ, שמונה לתפקידו ע"י השר צחי הנגבי, הופסקה בעקבות חקירת מבקר המדינה את פרשת המינויים הפוליטיים שערך הנגבי במשרד לאיכות הסביבה.

עוד על העדויות במשפט, בכתבה המלאה:

<http://www.nrg.co.il/online/35/ART1/049/295.html>

חברת החשמל לא תוכל להשתמש יותר במזוט ברידינג

השר לאיכות הסביבה, גדעון עזרא, הודיע לחברת החשמל, כי החליט החל מה-1 למרץ, שלא להאריך לחברה את ההיתר להשתמש במזוט בתחנת הכוח רידינג בתל אביב. עו"ד ציפי איסר איציק, מנכ"ל "אדם טבע ודין", אמרה: "החלטת השר באה על רקע עתירתה של "אדם טבע ודין" נגדו. החלטת השר שמה קץ לסחבת של שלוש עשרה שנה של זיהום אוויר מתמשך. אולי כעת יפעלו בחברת החשמל לאלתר להפעלת רידינג בגז טבעי".

ביום 31.1.06 החליט השר עזרא להאריך בחודש נוסף את פעילות תחנת הכוח רידינג במזוט. אדם טבע ודין ראתה בחומרה רבה החלטה זו. מה עוד, שהשר קיבל את החלטתו בניגוד לעמדות המקצועיות, לפיהן ניתן להשבית את רידינג עד לחיבור התחנה לצינור הגז הטבעי, מבלי שיגרם נזק למשק החשמל.

בעתירה ביקשה "אדם טבע ודין" מבג"ץ להורות לשר לאיכות הסביבה להשיב מדוע לא ימנע מלהאריך, בפעם התשיעית, את לוח הזמנים לתחילת שימוש בגז טבעי בתחנת רידינג ומדוע לא יורה לחברת החשמל כי היא אינה רשאית להמשיך להפעיל את התחנה באמצעות מזוט מבלי שתתקן מתקני סינון שיפחיתו את זיהום האוויר. כאמור, הורה השר על הפסקת פעילות התחנה עד למעבר לשימוש בגז טבעי.

http://www.yarok.org.il/text_item.aspx?tid=656&menu=27

למרות החלטת בית המשפט: המשרד לאיכות הסביבה אישר הזרמת שפכי מילובן לים

הוועדה למתן היתרי הזרמה לים של המשרד לאיכות הסביבה אישרה למפעל מילובן במפרץ חיפה להזרים שפכים לים דרך מסוף א.ל.א. באמצעות צינור מוצא ימי באורך 1,300 מטרים. תוקף ההיתר הוא עד סוף מרץ 2007.

מפעל מילובן מזרים מידי יום במשך עשרות שנים כ-1,500 מטרים מעוקבים של שפכים מזוהמים הפוגעים במערכת האקולוגית של נחל נעמן. כתוצאה מהזרמת שפכים זו, לא ניתן ליישם את תוכנית האב לשיקום הנחל אשר הוכנה לפני שנה וממתינה להפסקת הזרמת השפכים.

בתהליך המשא ומתן שנעשה עם המפעל בשנת 2002, התחייב מנהלו כי יעמוד בתקני הוועדה לאיכות קולחים (ועדת ענבר) תוך שנה. בפועל לא נעשה דבר והשפכים עדיין מוזרמים לנחל.

בסופו של דבר, לאחר ערעורים, קבעו כל ארבעת השופטים שטיפלו בתיק זה כי על מילובן להפסיק את הזרמת השפכים עד 12 במרץ 2006. אך הוועדה למתן היתרים של המשרד לאיכות הסביבה החליטה, כאמור, לאפשר למילובן להזרים את שפכיה לים בכל זאת.

בעמותת "צלול" אומרים שהחלטת הוועדה היא שערורייתית ומבישה, וכי לא ייתכן שהוועדה שבראשה עומד נציג המשרד לאיכות הסביבה, תהווה מסלול עוקף למדיניות החלטתית שהתוו בתי המשפט ונציב המים. בצלול אומרים כי יעתרו לבג"ץ בנושא.

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3221932,00.html>

המשפט כנגד ראשי איגוד ערים דן בעיצומו

בסוף ינואר 2003 התפוצץ בדרום ת"א צינור השפכים המוביל את ביוב גוש דן למפעל השפד"ן שבראשון-לציון. כתוצאה מתקלה הוצפו דירות וכלי רכב באזור יפו במי ביוב. כצעד חירום החליטה הנהלת איגוד ערים דן להזרים את השפכים הגולמיים ישירות לים. רק אחרי שלשה שבועות הצליחו בשפד"ן להתגבר על התקלה. התנהלות בכירי האיגוד הובילה את המשרד לאיכות הסביבה לפתוח בחקירה. בדצמבר 2004, לאחר שימוע שנערך על ידי היועץ המשפטי לממשלה, הוחלט להעמיד לדין את יו"ר האיגוד מיקי מזר, המנכ"ל גדעון זץ ומהנדס האיגוד יעקב אריאב, בגין שפיכת פסולת לים בניגוד לחוק וביצוע שורה של עברות שונות על חוק שמירת הניקיון.

עד כה הדיונים בתיק מתנהלים בעצלתיים. נכון להיום, קצת למעלה משנה אחרי הגשת כתב האישום, העידו בבית המשפט רק כמה מעדי התביעה, וסימומו אינו נראה באופק.